

Cserezsnye

Abban az évben korán beköszöntött a tavasz. Csak úgy ragyogott minden a napfényben. Az erdők kiszöndültek és a természet boldogan fürdött a tavaszi rügyfakadásban, amikor a fiatal Peulics Momir meghalt.

Az ő élete évek óta már csak szenvedés volt. Sohasem tudta kiheverni a Cer hegyen kapott jövéseket és az albániai gyaloglást.

Fiatalságát a lövészárokból töltötte el. Élete még jóformán ki sem virult és máris elhervadt az albán hegyek meredek havasain. Mint hős és győztes tért vissza a háborúból, de belsőleg összeomlott. Ifjúsága derékbatört, élete félrecsúszott. Visszatért, de hova? Összelőtt romok, tönkretett életek várták mindenütt. Megnősült, mert nem maradhatott egyedül. Mara let barátja és szenvedőtársa. Az ő segítségével folytatta az életet. Építgetett a romokon. Éltek és szenvedtek máról holnapra . . . és jöttek a gyerekek.

— Öten vannak . . . De mit tehetek? . . . Isten akarta . . . — mondogatta Mara.

A tél kegyetlen volt és az élet mind súlyosabbá vált.

— Elevenen azért mégse mehetünk a földbe!

Leválták az utolsó birkát és eltüzelték az egyetlen körtefát. Aztán jött a tavasz és Momir végső órája. Halála előtt arra kérte Marát, hozzon be neki egy virágzó ágat a cserezsnyefáról. Beszívta a cserezsnyevirág illatát, szeme ejhomályosult és kiszivedett.

A cserezsnyefán méhraj zsongott. A hegyek ormain a szél felhőnyáját terelt. Az erdőben a madarak szerelmi dalokat csieseregtek. Csendben összegyűltek a szomszédok és eltemették Momirt. Leszállt az első tavaszi est és Mara öt gyermekével keservesen siratta elvesztett támaszát.

Nehéz napok következtek. Kenyér kellett a gyermekeknek. Adósság is maradt Momir után. A kicsiny földet fel kellett szántani. A ház körül is sok munka akadt. Mara derekasan harcolt az étellel a gyerekekért. Napszámba járt a szomszédokhoz, dolgozott, túrt, csak hogy a gyerekek ne szenvedjenek.

Jó termés kínálkozott és a cserezsnyefa is dúsan hozott. Munkába indulás előtt Mara minden reggel kíváncsian nézegette: érik-e már a cserezsnye? Úgy gondolta, a gyümölcsöt eladja és így módon teremt egy kis pénzt. Amikor az első piros szemet meglátta, tövissel fonta be a fa derekát, nehogy a gyerekek megdézsmálják.

— Csöppségeim, itthon maradjatok, vigyázzatok a csirkékre, nehogy a vércse elvigye őket! — Mondogatta Mara reggelenként, mielőtt munkába indult, — a cserezsnyét ne bántsátok, hadd érjen meg. Majd eladom és veszek nektek ingecskét, meg szép kis boeskorokat.

A gyerekek a fa körül szaladgáltak és sóvárogva nézték az érő gyümölcsöt. A verebek odarepültek megkóstolni, de ők félté-

Eljött a nap, amikor Mara nem ment napszámba. A szomszédoktól kosarakat kért kölesön, a fáról leoldotta a töviseket és cseresznyét. Így álmotk a kis éhesek. Kenyén őrizték a csersznyét. Dühösen dobálták meg a madarakat. Csak az est lezálltával, mikor ágyba kerültek, teljesült a vágyuk. Hozzálatott a cseresznye-szedéshez. Minden szemet külön gonddal rakott a kosárba. A gyerekek a fa tövében türelmetlenül várták. Szárnyuk nőtt, mint a lepkéknek és ők is élvezhették a finom mikor dob le anyjuk egy-egy szemét, amit már félig megettek a fverebek.

Délfelé járt az idő, mire a kosarak' megteltek és Mara lezállt a fáról. Néhány letört ággal gondosan befödte a gyümölcsöt és felvitte a padlásra a sóvárgó gyerekek előtt. Másnap reggel elindult vole a városba. Hetipiac volt és az út telve városba igyekvő embercelkel. Mindenki vitt valamit, de leginkább cseresznyét. Melegeu süített a nap és csak úgy szakadt róluk a verejték. Siettek, hogy egymást megelőzzék, mert aki előbb érkezik, jobb áron adhatja el a portékát.

A piacér feketéllett az emberektől. Sok volt az árú, de legtöbb a cseresznye. Annyian árulták, hogy Marát jóformán senki sem kérdezte, hogy adja a cseresznyét. Akik már unták az ácsorgást és szerettek volna hazamenni, áron alul kínálták az árút. Mara várt, de vevő csak nem akart jelentkezni. A tömeg lassan eloszlott és a téren csak néhány kofa maradt. Mara éhes és fáradt volt. — Hogy örülnének a gyerekek, ha hazavinné a cseresznyét — gondolta. De azután arra is gondolt, hogy nincs pénze sóra és boeskor és ing is kell.

Hirtelen eszébejutott az ismerős kereskedő, aki az ő falujából jött a városba és a háború alatt mindenféle üzérkedéssel jól megszédte magát. Felvette a kosarakat és elindult. Az üzletben vevők tolongtak. Mindenki vásárolt. Vukovics gazda szigorúan dirigálta segédeit. Mikor Marát észrevette, hozzálépött.

— Mit kívánsz menyecske?

— Eladó a cseresznyém, Vukovics úr, gondoltam eladnám és vennék érte sót és vásznat . . . ingekre. A gyerekeknek. — Szójt Mara akadozva. — Nézd, milyen érettek! Saját kezemmel szedtem őket!

A gazda alig nézett a cseresznyére.

— Mára vettem eleget. Több már nem kell. — Azután elfordult és csak úgy félvállról kérdezte: — Hogy adod?

— Két dinárért odaadom, ennyiért adtam a piacon is. — fülentette elpirulva Mara.

— Hát ha úgy kelt, miért nem adtad oda az egészet, miér hoztad ide? Ha egy dinárért adod, megveszem. Szükségem ugyan nincs rá, de ha itt akarsz vásárolni, hát átveszem, de csak egy dinárért.

— De hát Vukovics úr, az Isten áldjon meg, adj többet érte. A gyerekeim szájától szakítottam el. Nézd, milyen szép gyüti-

möles . . . és kézzel szedtem . . .

— Elég volt, ha adod, adod, ha nem, nem, — szakította türelmetlenül félbe a boltos — sok beszédre nincs időm.

— Legalább másfél dinárt adj érte — kérte szinte sírva Mara.

— Vidd máshova, ahol többet adnak. Én többet nem adok.

Mara felemelte a kosarakat és indult kifelé. De ingecske kell és só sincs otthon. Mit tegyen?

— Jól van, vedd meg a cseresznyét. Odaadom dinárjával is.

Vukovics odafordult a segédhez:

— Mérd le és adj az áráért sót és vásznat!

Hangosan kiabálta a fiú:

— Tizenhat kiló, tárát levonva marad tizennégy!

— Tizennégy kilóért kapsz tizennégy dinárt — számolt hangosan Vukovics úr — mit akarsz érte venni?

— Két kiló sót.

— Két kiló só hat dinár és egy méter a nyolc dináros vászonból az tizennégy. Mérd ezt ki és add oda ennek az asszonynak. — És máris a belépő vevőhöz fordult.

— Drága a vászon nyolc dinárért — suttogva mondta Mara, de ezt a boltos már nem is hallotta.

Mara nem is mert többé megszólalni és amikor a segéd az árút a kosarába tette, csendesen kijépett az ajtón.

Már sötétedett, amikor éhesen és fáradtan hazaért. A gyerekek még ébren voltak. Ébren tartotta őket az izgalom. Elébeszaladtak.

— Hol van az új bocskor? Miért nem vetted meg anyám?

Mara összeroskadt a küszöbön. Nem mert a gyerekek szemébe nézni. Ott álltak körülötte sírásra görbült szájjal.

— Nem ettünk a cseresznyéből, mert azt mondtad, veszel érte új inget és bocskort. Mért nem vettél?

— Anyuka éhes vagyok — sírt a legkisebbik.

Mara szegény Momirra gondolt. Eszébe jutottak az együtt átélt szenvedések. Ujra maga előtt látta Momirt a halálos ágyán, amint a sokatigérő virágokkal borított cseresznyeágot nézegette.

A gyerekek összebujtak. A legkisebbik még egyre hajtogatta: — Éhes vagyok!

Mara torkát fojtogatta valami. Könnyei kocsordultak, majd hangosan zokogott. Elcsuklott. Sírása olyan volt, mint azé az emberé, kit végsőkig elkeserített a tehetetlenség.

M. Jovasevics,
preljainai földmunkás